

W przededniu plebiscytu łódzkiego

Walka o ustrój narodowy

Łódź, wrzesień.
W śródmieściu tak...

W śródmieściu właściwie panuje spokój. Nie widać nawet afiszów, które jedynie skromnie oblepiają słupy ogłoszeniowe.

— Dlaczego tak mało plakatów agitacyjnych? — zapytuje.

— Jest to następstwem zakazów, jakie wydano w związku z agitacją przedwyborczą. Władze przekazały rozkazy aresztowania i nikt inny nie ma prawa tego robić. Rozkazy aresztowania w nocy są wyłapywani i aresztowani. Inwalidzi zaś, biorący zresztą opłatę za tę robotę, stanowczo odmówili przyjmowania afiszów obozu Narodowego.

...a na przedmieściach inaczej

Na przedmieściach jednak agitacja nielegalna mimo takich zarządzeń, prowadzona jest mimo wszystko, z zaciąganiem. Idę na słynne Bałuty. Tu dopiero bezkarnie panoszą się na płotach olbrzymie napisy, słoczone afisze walczą o lepsze miejsce. Gdzie nie-

Polemika

Najbardziej jawnym jawnym politycznym w Polsce jest P. P. S. Proszę sobie tylko wyobrazić, co to za niępygodna pozycja! Jeżeli żydzi czują się sami na siłach — to odrzucają pogardliwie socjalistów polskich. Jeżeli Polacy przynęcają żydów, to mimochodem wyciskają ser z P. P. S. Jeżeli komuniści idą z otwartą przyłbicą — to zdobywają latarnie socjalistami. Jeżeli znowu naród polski dobierze się do komunizmu — to strzępy polscy z P. P. S. Zawsze ciasno.

Wyrazem zaskoplenia jest artykuł K. Czaplińskiego w „Robotniku” o nagonce na komunizm:

„Jak wiadomo, cała prasa endeczka i pisma prawicy sanacyjnej prowadzą gwałtowną kampanię przeciw „komunizmowi” w Polsce. Czy w Polsce istotnie mamy taki silny ruch komunistyczny? Nie podobnego: ten ruch, zwłaszcza po procesie moskiewskim, po dwunastym zachowaniu się kompartii we Francji itp. raczej słabnie. A więc skąd ta naganka, która ma charakter celowo zorganizowanej, nawet poniekąd scentralizowanej (w paru ośrodkach) akcji

Nie bijcie ich tak mocno, bo... nas to boli. „Czy w Polsce istotnie mamy tak silny ruch komunistyczny? Nie podobnego.”

W końcu ta sztuczka — z paru centrów — podsykana histeria stała się prosto zbytnią i przybrała groteskowe formy. „Wystarczyło, by człowiek pisał gdzieś o jakimś naducyście, nędzy czy ucisku, a całe to — dobrze w torze zaopatrzonych — anty-„komunistów” rzuciły się nań z okrzykiem: „Bolszewicy! bracia go!!!” Każdy człowiek z odrobinką oleju we łbie widział, że nawet z państwowego punktu widzenia ta „akcja” staje się bardzo szkodliwa. W dzikiej histerii nawet niektórych — księży (o rety!) zaczęto ponawiać o „bolszewizm”. Pozostawali już tylko chłopy — biskupi...

Zwalczanie komunizmu jest szkodliwe z państwowego punktu widzenia — tak orzekł p. K. Czapliński. W obronie państwa należałoby właściwie tych krzykaczy antykomunistycznych wsadzić za kratki, a klucze — jak od skarbcza — powierzyć jeden p. Czaplińskiemu, a drugi... najlepiej redaktorowi „Naszego Przeglądu”.

Po konserwatywnej stronie za to boją się wszelkiego „radikalizmu”, a właściwie wszelkiej zmiany istniejącego stanu rzeczy. Nie tykać, bo gotowe być jeszcze gorzej. „Czas” przestrzega:

Nasi radykałi tam, gdzie są u steru władzy chcieliby się „wykazac” rozdziałem cudzych dóbr, sięgając raz do ziemi, gdzie indziej sięgając do przemysłu surowcowego. Ale my takiej polityki nie uznajemy, zwalczamy ją nie ze strachu, jak chce „Kurier Poranny” ani zbytniej odwagi, lecz z obowiązku i chęci służenia Państwu z najlepszą wolą i radą. Z przekonania głębokiego, że zadanie jednostki i społeczności polega na wytworzeniu nowych dóbr, a nie wyzyskaniu jednego i rozdawaniu drugiemu z oczywistą stratą samej energii i materii.

Tu znowu wszelkie sięganie w głąb ustroju kapitalistycznego jest po trochu antypaństwowe, a obrońcy obecnego ładu, a raczej bezładu działają „z obowiązku i z chęci służenia Państwu”.

Jakiemu państwu służycie państwo po jednej i drugiej stronie? Czy temu, które „jest wspólną własnością wszystkich obywateli?”

gdzie plakat rozdarły zwiesza się ze słupa lub sztachet ogrodzenia kolorowym strzępem. Na ziemi, na chodnikach, jezdni i w rynsztokach walają się ulotki.

Afisz krzyczy: „Łódź musi być czerwona”, „Chcesz umiastować elektrownie, rzeźnie i tramwaje głosuj na Nr. 7”, „Głosujcie na listę Z Z Z”. Ale największe, najbardziej rzucające się w oczy są napisy: „Precz z komuną”, „Żydom nie wolno głosować”, „Nie może być żydów w Radzie Miejskiej”, „Niech żyje Obóz Narodowy”.

156 wielkich zebrani

Przez trzy dni ostatnie przed wyborami odbyło się 156 wielkich zebrani. W piątek i sobotę na wszystkich rynkach i placach, na rogach ulic i w podwórkach zbierały się gromady ludzi dla ostatniej przedwyborczej wymiany gorących zdań.

W ciągu ostatnich nocy w wąskich uliczkach przedmieścia dochodziło do licznych bójek. Robotnicy narodowej bili prowokujących żydów i komunistów.

Listonosze w akcji

W Łodzi na polu walki jest — jak już zaznaczyliśmy — jedynie obóz narodowy i kapitalistyczno-żydowski-czerwony. Ci „trzeci” jakby nie istnieli. Stosunkowo najwięcej z pośród tych „trzecich” słychać o liście Nr. 7 idącej również pod płaszczykiem „chrześcijańsko-narodowym”. Inaczej — nie bierze... Popiera ją Federacja, nauczycielstwo, urzędnicy. Operuje przy tym ułatwionymi metodami agitacji. Mianowicie ulotki i inny materiał przedwyborczy roznośzą poprostu „listonosze” a to dzięki temu, że jednym z „führerów” siódemki jest urzędnik pocztowy p. Mandecki. Kandydaci z tej listy jak mogą tak reklamują swoje osoby. Tak np. jeden z nich niejaki Pawlak, właściciel księgarni, wydał ulotkę pompatyczną w stylu i naiwną w treści, skierowaną do „polaka Łódzi”, a podpisaną przez „Koło Przyjaciół księgarni łódzkiej”. (1)

Socjaliści i komuna

W ciągu ostatniego roku do mają wzrastała znów siła komunistyczno-socjalistycznego obozu. Strajki, obejmujące wszystkie dziedziny przemysłu poczynając od tak nawet drobnych w Łodzi jak przemysł poligraficzny a kończąc na wszystkich gałęziach włókienniczych były demagogicznym sposobem zjednywania popularności.

1-szy maj wykazał duży wzrost sił socjalistycznych. W pochodzie szło ponad 30 tysięcy ludzi. Od tej chwili jednak nastąpiło załamanie. Część zwolenników, znęconych obietnicami gospodarzy, których zwycięstw odeszła jednak zrażona zbyt wyraźnym odsłonięciem oblicza P. P. S. Okrzyki, portret Lenina i bolszewickie agitacyjne transparenty pozbawiły PPS bardzo wielu zwolenników. Poza tym osłabło tempo pracy socjalistyczno-komunistycznej góry, którą zadowolił przegląd sił, dokonany 1-go maja.

Rocznica „Krwawej Środy” wykazała znaczne osłabienie sił socjalistów. W pochodzie bowiem nie brało udziału więcej niż 5 tysięcy osób. W porównaniu do 1-go maja — słabutko...

P.P.S. i żydzi

Socjaliści wzmacnili się dzięki zgodzie z komuną. P. P. S. i związek klasowy wystawili wspólną listę. Sojusz z żydami miał wyglądać w ten sposób, że w jednych okręgach wystawione miały być listy Poalej-Sjon a w innych związki klasowych. Sojusz ten natrafił jednak na nieoczekiwany ale zrozumiały sprzeciw „dołów”.

„Góra”, bojąc się kompromitacji wystawiła listy PPS-u we wszystkich okręgach. Wywołało to wielkie rozgoryczenie wśród żydów, jednak starania góry socjalistycznej, ulotki PPS-u w żydowskim języku, a przedewszystkiem zrozumienie interesu zrobiły swoje. Żydzi i Poalej-Sjonu i Bundu oddadzą swoje głosy na socjalistyczną dwójkę.

Podział Łodzi przeprowadzono na okręgi wyborcze w sposób b. dziwny.

Przezorność komisji

Okręg np. Starego Miasta, który jest zamieszany w olbrzymiej

większości przez żydów zmniejsza no w ten sposób, że część tego okręgu w swej północnej części należy obecnie do Bałut z jednej strony i Kozin z drugiej. W ten sposób okręgi, w których znana komita przewagę miał dotąd Obóz Narodowy, dodano pewną ilość głosów żydowskich.

Obóz Narodowy

Wśród narodowców panuje nastroj doskonały. Obóz Narodowy idzie jako całość, jest silny i doskonale zorganizowany. W ciągu ostatnich miesięcy zwiększa się

wciąż liczba jego członków. Od maja Związek Zawodowy „Praca Polska” przyjmuje codziennie dziesiątki nowych kandydatów. Wśród kilkunastu swoich przypadkowych rozmówców, spotkanych na ulicy, w tramwaju i t. d. było tylko dwóch socjalistów, ani jednego sanatora, reszta wszystko narodowej.

W poprzedniej Radzie Obóz Narodowy miał 36 mandatów. Można się spodziewać, że liczba ta wzrośnie.

M. S. R.

(Tyg. Pol. W. D. N.).

Kolce bez róż

Co to jest t. zw. „postawa proletariacka”

Co to jest t. zw. „postawa proletariacka”? — Często słyszymy takie pytanie. Próbujeśmy wyjaśnić na przykładach.

Przykład pierwszy. Teoria: „Socjalizm walczy z kapitalizmem” — Praktyka: Uszer Kohn, Eltingon i inni finansowi potentaci łódzcy zawarli pakt celem zgnębienia robotnika Polaka. Pakt zawiera następujące warunki: socjaliści dają rozwrzeszczane gardła i ewentualne nadstawianie karku, a kapitalizm żydowski forszę. Inaczej: socjalizm pokazuje dozę głupoty, żydzi zaś nie mniej pokazuje dozę przebiegłości.

Przykład drugi. Teoria: „Socjalizm głosi międzynarodowy sojusz proletariatu”. Praktyka: Organ żydowskiej burżuazji „Opinia” pisze: „Front ludowy, to właśnie nacjonalizm żydowski. Jestem żydem, jestem narodowym żydem i jestem socjalistą”.

Przykład trzeci. Teoria: „Socjalizm walczy z konwenansem arystokratycznym”. Praktyka: Międzynarodowy zjazd spółdzielczy z pod czerwonego znaku rezyduje w najbardziej reprezentatywnym, arystokratycznym hotelu stolicy.

Przykład czwarty. Teoria: „Socjalizm walczy o przebudowę ustroju”. Praktyka: Co jakiś czas „Robotnik” ogłasza o zwycięstwach socjalizmu w jednym z najbardziej burżuazyjnych krajów — Szwecji, gdzie się nikomu nie śni o żadnych przebudowach.

Przykład piąty. Teoria: „Socjalizm czuje pogardę do wszelkiego rodzaju usług kapitału”. Leon Blum, premier francuski (o biedna Francjo!) jest współwłaścicielem fabryki aut, adwokatem przemysłu i w ogóle jednym z najbogatszych ludzi we Francji.

Przykłady można ciągnąć w nieskończoność...

Już teraz wiecie co to jest t. zw. „postawa proletariacka”?

Bohaterowie Alkazaru postanowili Bronić się do ostatniej kropli krwi

Bilbao chce kapitulować. — Madryt odcięty od Toledo

SEWILLA, 25. 9. Według naszych tutaj wiadomości, oddziały oblegające Alkazar zostały zredukowane, aby zwiększyć liczbę obrońców miasta. Radiostacja tutejsza ogłosiła komunikat, że „Świadomi powagi momentu obrońcy Alkazaru usunęli z obleganej twierdzy znajdujące się tam kobiety i dzieci. Oddziały milicji czerwonej zrozumiały, iż zarządzenie to oznacza, że kadeci postanowili się bronić do ostatniej kropli krwi”.

RABAT, 25. 9. (PAT.) Radiostacja powstańcza komunikuje, że Bilbao zostało otoczone ze wszystkich stron, zaś powstańcze okręty wojenne strzegą wybrzeża. Gubernator Bilbao przesłał gen. Mola warunki, na których

zgodziłby się poddać miasto. Jednak warunki te zostały przez powstańców odrzucone.

Powstańcza kwatera główna ma nadzieję, że zdobędzie miasto bez bombardowania przez artylerię lub przez flotę. W Santander miano proklamować niepodległą republikę baskijską. Wojska rządowe, oblegające Alkazar, zostały odwołane do obrony samego miasta Toledo.

RABAT, 25. 9. (PAT.) Radiostacja w Sewilli donosi, że wojska powstańcze przecięły połączenia kolejowe Toledo z Madrytem, uniemożliwiając w ten sposób nadejście posiłków, wysłanych z Madrytu dla obrony Toledo.

BURGOS, 25. 9. Ultimatum, wystosowane przez gen. Mola do Bilbao i Santander, upłynęło o godz. 1 w nocy. Wczoraj wieczorem radiostacje powstańcze zwróciły się z ostatnim apelem do

To jest tak:

Próba łódzka

Prądy nurtujące dziś w życiu politycznym Polski, mają niesłychanie utrudnioną drogę do tego, by wystąpić na zewnątrz. Stąd też zjawiska, które miałyby kiedyś charakter lokalny, jak np. odbywające się dziś wybory łódzkie, nabierają często charakteru zjawiska ogólnopolskiego.

Trudno dziś przewidywać wyniki wyborów. Jedno niewątpliwie stwierdzić można: Listy, które reprezentują poglądy polityczne, zbliżone do dzisiejszego obozu rządowego, nie mają nawet najmniejszych szans zwycięstwa. Walka odbywa się między obozami, które obydwa potępiają w ostry sposób dzisiejszy system rządzenia. Stąd niezależnie od wyniku wyborów, będą one wyrazem protestu społeczeństwa przeciwko dzisiejszym formom rządzenia, a nawet do pewnego stopnia — jeśli się weźmie pod uwagę hasła, którymi obie strony operują — protestem przeciwko dzisiejszemu ustrojowi politycznemu, społecznemu i gospodarczemu.

Walkę wyborczą w Łodzi prowadzi się pod sztandarem legalnych organizacji: Stronnictwa Narodowego i Polskiej Partii Socjalistycznej.

Nie zawsze władze stronnictwa są wyrazem zapatrywań i uczuć mas wokoło nich się grupujących.

Łódzkie Stronnictwo Narodowe, wywodzące swój ród ideowy z dawnego Obozu Wielkiej Polski wykazuje dużą prężność i dynamikę dzięki swemu młodemu kierownictwu.

PPS. reprezentuje świat stary, zamierający. Istotnym jego wyrazem jest komunizm, żydzi oraz obawiający się ustroju narodowego kapitał. Dlatego też w walce tej sympatie wszystkich świadomych Polaków są po stronie Stronnictwa Narodowego.

Spadkobiercy Kilińskiego

Jednym z najważniejszych elementów naszego gospodarstwa narodowego jest niewątpliwie rzemiosło.

Wiekopomne zasługi mają tu dechy, dawniej jedne komórki

organizacyjne rzemiosła, które wychowały całe pokolenia świetnych fachowców, oddanych całą duszą swemu rzemiosłu, zarazem dzielnych i ofiarnych patriotów.

Rzemieślnik pracuje we własnym warsztacie, własnymi narzędziami i na własny rachunek. Mając swój warsztat pracy — staje się tym samym pionierem ładu i porządku społecznego. Jest wychowawcą swoich uczniów i czeladników, będąc z nimi w stałym i bezpośrednim kontakcie. Tysiące warsztatów rzemieślniczych, rozsianych wszędzie, w mieście i na wsi — to jakby bastiony pracy narodowej i społecznej.

Z drugiej strony — mało skomplikowana struktura warsztatów rzemieślniczych pozwala w razie wojny łatwo przystosować się do zmienionych warunków, oddając tym większe usługi sprawie obrony narodowej.

Myliłby się ten, kto by sądził, że wobec ewolucji stosunków gospodarczych, rzemiosło stało się przetrzykaniem średniowiecznym, a nachronizmem hamującym postęp produkcji. Wbrew tym poglądom, szereg przemysłów, które wiodły antynarodowe, właśnie na tle dzisiejszej rzeczywistości polskiej rysuje się wyraźnie rola i znaczenie rzemiosła polskiego. Podczas, gdy przemysł fabryczny został prawie zupełnie opanowany przez kapitał anonimowy, rzemiosło — oparte na pracy i kapitale rdzennie polskim, buduje mocne i trwałe podstawy niezależności gospodarczej Narodu.

Spadkobiercy wielkich ideałów Kilińskiego i Sierakowskiego mają dziś nie tylko prawo, ale i obowiązek kroczenia w pierwszym szeregu tych, którzy walczą o unarodowienie życia gospodarczego i wyzwolenie go z pod okupacji żydowskiej.

Środki mechaniczne

P. A. T. przyniósł zapowiedź wysłania do Berezki przedsięwzięćców uprawiających lichwę przy sprzedaży cegieł.

Nie na wszystko można znaleźć lekarstwo w środkach mechanicznych i to w dodatku opartych na ustawie wyjątkowej.

Tymczasem życie jest o wiele bardziej skomplikowane. Zarówno stosunki polityczne, jak i głębokie bóle naszej prasy, jak wreszcie niedomagania naszej gospodarki społecznej wymagają środków o wiele bardziej skomplikowanych, trudniejszych i nie mogą być rozwiązane przez zarządzenia administracyjne.

skami rządowymi. Wojska narodowe zajęły w pobliżu Cordoby dwie małe miejscowości. Poza to zajęto miejscowość Elcanal de Lozoya. W zakończeniu swego przemówienia gen. Queipo de Llano wystosował apel do wszystkich Hiszpanów, przebywających za granicą, by wszystkie swe siły oddali dla ratowania ojczyzny.

Okrucieństwa w Ronda

LONDYN, 25. 9. Reuter donosi z Gibraltaru: obywatel brytyjski, który przybył do Gibraltaru z miasta Ronda, opowiada, że w ciągu dwóch tygodni, poprzedzających przybycie wojsk powstańczych, zwolennicy rządu madryckiego rozstrzelali w Ronda przeszło 800 obywateli miasta. Oddziały rządowe zajmują szereg małych miasteczek w okolicach Ronda